

ABZ Nieuws

Jaargang 5 | Nummer 2 | April 2017

Bedrijfsreportage

IJs en eieren: gemengd bedrijf '2.0'

Rundvee

Vet: de smeerolie in de koe

Varkens

Nieuw: Dynamo voeren voor biologische varkens

Pluimvee

Een goede bevedering bij vleeskuikenouderdieren/ dat loont

Van de directie

Ledenbijeenkomsten

Eind maart hebben wij in Markelo, Drachten, Oirschot en Nijkerk onze jaarlijkse ledenbijeenkomsten gehouden. Door zowel in het midden, zuiden, noorden en het oosten van het land ledenbijeenkomsten te organiseren, hebben alle leden gelegenheid mee te denken en te discussiëren over de resultaten van het afgelopen jaar en de vooruitzichten voor het lopende jaar. Na de pauze was er een presentatie van de heer Marc Stals, fondsmanager van het MestInvesteringsFonds. Verderop in deze nieuwsbrief kunt u meer lezen over de stand van zaken inzake het MestInvesteringsFonds.

We zijn verheugd dat onder de bezoekers van de ledenbijeenkomsten zich verschillende nieuwe leden bevonden. Het is goed om te zien dat nieuwe leden die nog maar relatief kort afnemer zijn, betrokkenheid bij onze coöperatie tonen.

De vier ledenbijeenkomsten werden afgesloten met een hapje en een drankje en er werd lang en geanimeerd bijgepraat.

Op 27 maart jl. heeft de Ledenraad van coöperatie Arkervaart-BramecoZon U.A. de jaarlijkse Ledenraadsvergadering gehouden. De vooraf georganiseerde ledenbijeenkomsten zijn door de Ledenraad gebruikt als input bij de besluitvorming inzake de jaarcijfers, de resultaatbestemming, de verkiezingen en benoemingen. Mevrouw M.J.A. (Ria) Derks uit Bantega werd benoemd als nieuwe commissaris. In deze nieuwsbrief wordt zij aan u voorgesteld. Afscheid werd genomen van commissaris P.A.M. (Peter) van Iersel uit Udenhout. De heer Van Iersel was conform het rooster van aftreden, aftredend en niet herbenoembaar.

Fosfaatreductieplan melkveehouderij

ABZ Diervoeding is het verlengstuk van de veehouderijbedrijven van onze leden/afnemers. Na een jaar van veel onzekerheid zijn de afgelopen maanden onze leden geconfronteerd met de plannen voor de fosfaat-/GVE-reductie van de Nederlandse melkveehouderij. Onze melkveespecialisten zijn inmiddels met u in gesprek wat de effecten van de plannen voor uw specifieke situatie zijn.

Op basis van onze verschillende voedingsstrategieën kunnen we samen met u onderzoeken hoe wij de negatieve economische effecten voor uw onderneming zoveel mogelijk kunnen beperken. De afgelopen jaren hebben wij zowel voor intensieve als extensieve melkveebedrijven succesvolle voedingsstrategieën ontwikkeld. Samen met u bepalen we voor elke diergroep (jongvee, melkvee, droogstaande koeien) wat binnen de nieuwe kaders de beste oplossing is voor zowel het dier als uw portemonnee. Veelal leidt dit tot maatwerkoplossingen speciaal voor uw bedrijf. En dat maatwerk is juist waar wij goed op ingericht zijn! Het is belangrijk gezamenlijk te blijven redeneren vanuit kansen in plaats van bedreigingen.

Interesse wat onze kennis en kunde voor u kan betekenen? Neem dan contact op met één van onze melkveespecialisten.

Promotie agrarische sector

In de zomerperiode worden er altijd verschillende evenementen rondom het boerenref georganiseerd. Dit kan variëren van een open dag ter gelegenheid van de opening van een nieuwe stal waar zowel veehouders als burgers worden uitgenodigd tot open boerderijdagen voor specifiek burgers en consumenten. Grote ondernemingen zoals Albert Heijn en FrieslandCampina hebben het belang van een goede PR van de veehouderij naar de burger omarmd en vragen regelmatig Nederlandse agrariërs hieraan hun steentje bij te dragen.

ABZ Diervoeding vindt het erg belangrijk dat de Nederlandse veehouderij zich laat zien aan burger en consument. Wij hebben een promo-aanhanger waarmee wij op een eenvoudige manier een standje kunnen inrichten en ons steentje kunnen bijdragen. Stelt u uw bedrijf ook open deze zomer? Informeer dan bij uw sectorspecialist naar de mogelijkheden.

*Marcel Roordink,
Algemeen directeur*

Inhoud

Algemeen

MestInvesteringsFonds	4
Even voorstellen: Ria Derks	4
Succesvolle beursdagen in Venray	14
iPhone bestelactie: laatste winnaars	15
Vooraankondiging beurs Oost-Nederland en Open Dagen in Markelo	15

Grondstoffen

Grondstoffenmarkt	3
-------------------	---

Rundvee

"Kijk verder dan je gras lang is"	5
Monitoring vers gras gestart	6
Vet: de smeerolie in de koe	6
Kees van de Wolfshaar verhoogt melkgift met Bergafat	7
Koeien in de wei, MaisWeidebrok erbij	7

Varkens

Nieuw: Dynamo voeren voor biologische varkens	8
---	---

Bedrijfsreportage

IJs en eieren: gemengd bedrijf '2.0'	10
Pluimvee	
Homogeen voer: de basis voor de beste prestaties	12
Een goede bevedering bij vleeskuikenouderdieren/ dat loont	13
Hanenvoer voor een optimaal rendement op uw vleeskuikenouderdierenbedrijf	14

Grondstoffenmarkt

De koers van de Euro blijft, zij het met redelijke schommelingen, rond de 1.07 noteren. De dollar staat onder druk, omdat Trump moeite heeft zijn verkiezingsbeloften waar te maken. Anderzijds heeft de Euro het moeilijk vanwege de Brexit en de voortdurende financiële problemen in Griekenland. Beide kampen lijken elkaar in een houdgreep te houden.

Eiwitten

De sojabonenoogst in Zuid-Amerika en dan vooral in Brazilië pakt beduidend groter uit dan twee maanden geleden werd verwacht. De groeiomstandigheden in Brazilië zijn optimaal geweest met een record oogst tot gevolg. Maar ook in Argentinië is de opbrengst per hectare goed te noemen. Aangezien zij een kleiner areaal ingezaaid hadden, is daar geen record oogst te verwachten. Deze goede vooruitzichten hebben de sojamarkt behoorlijk onder druk gezet. De laatste marktrapporten laten zien dat er een groot areaal sojabonen in de USA wordt gezaaid (zie tabel), dus er lijkt in 2017 (ruim) voldoende soja beschikbaar te zijn om aan de groeiende wereldvraag te kunnen voldoen. De marktverwachting is dat de sojaprijzen komende tijd verder onder druk komen. De valutakoers is echter de grote onbekende. Onder druk van de sojamarkt zijn, zij het in mindere mate, ook zonnebloemzaadschroot en op termijn de raapschroot in prijs gedaald.

	USDA MRT rapport	2016		Algemene marktverwachting
		Definitief	MRT rapport	
Maïs	90,0	94,0	93,6	91,0
Sojabonen	89,5	83,4	82,2	88,2
Tarwe	46,1	50,2	49,6	46,1

*Inzaai areaal rapport USDA MRT 2017 (x min. Acres)

goede oogst wordt, is de kans op verdere prijsdaling reëel. Maïsprijzen (any origin) zijn vrij stabiel. Enerzijds is er wat druk op de prijzen vanwege grote maïsoogsten in Zuid-Amerika. Dit geldt vooral voor Argentinië, wat een groter areaal heeft ten koste van sojabonen en ook nog eens een goede opbrengst per hectare. Anderzijds is de balans in Noordwest-Europa behoorlijk krap, omdat de importen van buiten de EU tot nog toe aan de lage kant zijn en de oogsten hier afgelopen jaar erg tegenvielen. Non-GMO maïs en rundveewaardige maïs blijven een stevige premie doen op met name de JUL-SEP positie, omdat de beschikbaarheid dan behoorlijk krap lijkt.

Granen

De prijzen van tarwe en gerst laten een kleine daling zien. Van tarwe komt er fysiek wat meer aanbod uit Frankrijk. Het afgelopen half jaar zagen we een zeer beperkt aanbod tarwe. Daarnaast zijn de vooruitzichten voor nieuwe oogst goed te noemen, wintertarwe en wintergerst staan er goed voor. De balans tarwe tot nieuwe oogst in Noordwest-Europa blijft aan de krappe kant, dus verdere ruimte voor prijsdaling op oude oogst lijkt zeer beperkt. Als de nieuwe oogst deze zomer ook daadwerkelijk een

Rundvee bijproducten

Zowel de suikerarme- als de Duitse bietenpulp blijven op de oude campagne erg duur en laten nog geen enkele prijsdaling zien op het moment van schrijven. Met de daling in prijzen van een aantal andere grondstoffen zijn ze relatief duur geprijsd en lijken ze ook wel aan de top te zitten. Sojahullen blijven aanhoudend vrij vast geprijsd, omdat de vraag vanuit andere landen sinds een jaar of twee behoorlijk is gegroeid en ook blijft toenemen. Palmpitschilfers hebben een behoorlijke prijsdaling laten zien. Verwacht wordt dat de prijzen in de tweede helft van dit jaar ook onder druk blijven, omdat het aanbod vanuit Maleisië en Indonesië sterk zal toenemen.

Plantaardige oliën

Onder druk van een grote palm- en een grote soja oogst staan ook de prijzen van palmolie en sojaolie onder druk. Hierbij is palmolie aan de voorkant wel fors duurder dan de tweede helft van 2017. Lage voorraden vanwege de slechte productie in 2016 (El Nino) en een goede wereldvraag zijn hier debet aan.

Arie Griffioen, manager Inkoop en Logistiek
06 2161 4390 • a.griffioen@abzdiervoeding.nl

MestInvesteringsFonds (MIF)

Op onze jaarlijkse ledenbijeenkomsten hebben wij de heer Marc Stals uitgenodigd om ons te informeren over het MestInvesteringsFonds (MIF). ABZ Diervoeding is vanaf het begin betrokken bij het MIF. Het MIF initiatief is opgericht door de Nederlandse diervoederindustrie. Het MIF kent een 25-tal deelnemende mengvoederbedrijven. Zij vertegenwoordigen ruim 90 procent van de Nederlandse voerindustrie.

De doelstelling van het MIF is het faciliteren en ondersteunen van projecten voor mestverwerking. Dit doet het MIF door het verstrekken van achtergestelde geldleningen. Hierdoor moet de mestverwerkingscapaciteit in Nederland toenemen en de afzet van fosfaat buiten de Nederlandse landbouw vergroot worden. De omvang van het fonds bedraagt momenteel 7,5 miljoen euro.

Mestverwerkingsloket

Om in contact te komen met het MIF is er een centraal punt ingericht, het mestverwerkingsloket (www.mestverwerkingsloket.nl). U kunt voor drie mest gerelateerde zaken terecht bij het mestverwerkingsloket:

1. Advies, hiervoor komt u dan terecht bij het Projectbureau Locale Mestverwerking (PLMV);
2. Innovatie, hiervoor komt u terecht bij de regionale fondsen (LTO Noord, ZLTO, LLTB);
3. Financiering, hiervoor komt u terecht bij het Mest-InvesteringsFonds (samenwerkende voerbedrijven).

Aanvraag financiering

Om in aanmerking te komen voor een achtergestelde lening, kunt u zich aanmelden via internet (www.mestverwerkingsloket.nl). De aanvraag wordt in eerste instantie technisch beoordeeld. Vervolgens wordt beoordeeld of de aanvraag compleet is. Als aan deze voorwaarden wordt voldaan, wordt de aanvraag doorverwezen naar de fondsmanager die de aanvraag financieel beoordeelt.

Stand van zaken

Met behulp van een achtergestelde lening van het MIF zijn op dit moment 11 projecten gestart. Deze projecten zijn als ze op volle kracht draaien gezamenlijk goed voor een fosfaat export van 3,2 miljoen kilogram. Er zijn nog 3 projecten in de pijplijn, waar het MIF een positieve grondhouding voor heeft afgegeven. Het verkrijgen van de juiste vergunningen is vaak een proces wat lang op zich laat wachten. Daarnaast is het van belang dat veehouders bereid zijn om zich voor een langere periode aan een mestverwerker te committeren.

De huidige opgestarte projecten zijn nog niet allen volledig operationeel. Mestverwerking is een technisch complex

proces, waarbij met name de hoogwaardige verwerking van de dunne fractie nog niet geheel is uitontwikkeld.

Het mestinvesteringsfonds heeft eind 2016 besloten om haar criteria aan te scherpen: Het droge stofgehalte van het eindproduct moet minimaal 55% zijn en in het businessplan moet de verkoop op een hoogwaardige wijze zijn gerealiseerd.

Ten slotte

ABZ Diervoeding hoopt dat door haar bijdrage aan het MIF er in alle regio's van Nederland goede mestverwerking beschikbaar komt, waardoor uiteindelijk de concurrentiepositie van de Nederlandse veehouderij verbetert. Heeft u vragen, neem gerust een kijkje op www.mestverwerkingsloket.nl of neem contact op met de heer Marc Stals, fondsmanager MIF (m.stals@remie.nl of tel.nr.: 0413-241060).

Even voorstellen

Mijn naam is **Ria Derks**, 54 jaar jong en gehuwd met Jan Berns. Wij hebben 2 zonen Ton (21), Ted (20) en 1 dochter Iris (19). De beide zonen willen graag boer worden, de oudste zit in de maatschap,

onze dochter studeert in Wageningen. Ook onze a.s. schoondochter (Kimberley) woont bij ons in.

Onze roots liggen in Wijchen waar we in 1996 ons bedrijf vrijwillig hebben verkocht. Na een tussenstop van 13 jaar in Nij Beets, wonen we nu al weer 8 jaar in Bantega (Fr).

We melken 200 koeien op 118 hectare. We zijn een echt gezinsbedrijf en doen bijna al het (land)werk zelf. Willen is kunnen, hard werken en keuzes maken, hebben ons gebracht waar we nu zijn: een gezond bedrijf wat we in de toekomst hopen over te dragen.

Naast ons bedrijf ben ik Ledenraadslid van FrieslandCampina en voorzitter van district Centraal Friesland. Ik ben raadslid van "de Fryske Marren", zet me in voor de PR van LTO Lemsterland en ben lid van de klankbordgroep communicatie veenweidegebied. Het commissariaat van ABZ diervoeding is voor mij een fantastische uitdaging. Een coöperatie waar mensen met passie werken, korte lijnen, oog voor de wens van klant. Het beste uit mensen halen, daar sta ook ik in het dagelijks leven voor.

Voor mij betekent het een voorrecht dat ik met en voor onze prachtige sectoren mag werken!

“Kijk verder dan je gras lang is”

De grasgroei is na een vroege start inmiddels flink op gang gekomen. Dit terwijl er regionaal flinke voorraden graskuil van het vorige seizoen op de bedrijven aanwezig zijn. Om zoveel mogelijk melk uit het ruime aanbod van (vers) gras te halen, geven wij u in dit artikel handvatten voor het juiste maaimoment en de ruwvoerplanning voor het komende seizoen.

Fris ruwvoer

Om een juiste ruw eiwit/suikerverhouding te krijgen in uw graskuil dient het maaimoment afgestemd te zijn op de gegeven bemesting. Gras dat is bemest voor een zware maaisnede heeft meer groeidagen nodig om de beschikbare stikstof om te zetten in goede eiwitkwaliteit (WDVE). Een ruim ruw eiwitgehalte in het groeiende gras staat de vorming van suiker in de weg. Bij een toenemende opbrengst zal het ruw eiwitgehalte worden verdund, waardoor gemakkelijker de juiste ruw eiwit/suikerverhouding wordt bereikt. Voldoende suikers zorgen voor voldoende vorming van melkzuur en daardoor fris ruwvoer. Bij een beschikbaarheid in de bodem van 100 kg N per ha en een opbrengst van 4.000 kg ds, is er per kg ds gras 25 gram N beschikbaar. Dat kan (x 6,25) dan 160 gram R.E. per kg ds gras opleveren. Bij 100 kg N beschikbaar en een snede van 3.000 kg ds, levert dit 33 gram N per kg ds op en dat is gelijk aan 210 gram R.E. per kg ds. Dan is een lager suikergehalte te verwachten.

Beoordeling van het gras

Bij het beoordelen van uw gras dient u verder te kijken dan het gras lang is. Controleer de grasmat op de vorming van schimmel op de bodem onder het gras. Vooral op klei- en veengrond kan (een begin van) een witte vloerbedekking van schimmel ontstaan wanneer onvoldoende licht en lucht onder in het gras komt. Het moment van ontstaan varieert en is ook afhankelijk van het soort gras (o.a. diploïd vs. tetraploïd) en de dichtheid van de zode. Aan de hand van uw beoordeling kan eventueel bewust iets hoger gemaaid worden. Bodemschimmels die worden meegekuild staan de conservering in de weg en verlagen de smakelijkheid van de graskuil. Onder deze omstandigheden heeft toevoegen van melasse de voorkeur.

Varieer de hoeveelheid Pioneer 1188

ABZ Diervoeding kan u (mits tijdig besteld) het inkuilmiddel Pioneer 1188 leveren. Toediening via water heeft de voorkeur, omdat hiermee de beste verdeling wordt verkregen. Met 1 fles kan 50 ton product worden behandeld.

Bij de granulaatvorm is 1 zak voldoende voor 40 ton product. De dosering van deze inkuilmiddelen is afhankelijk van het droge stofgehalte van het gras.

Ruwvoerplanning

De laatste jaren zien we dat de werking van stikstof uit organische mest steeds later in het seizoen op gang komt. Als gevolg hiervan is bij beweiding voor de langste dag het melkureum vaak laag. Ook zien we veel zomer- en najaarskuilen met juist erg hoge eiwitgehalten. In onderstaand schema ziet u een voorbeeld van een ruwvoerplanning die hiermee rekening houdt. De bedoeling van het schema is dat in de maand dat de koeien worden geweid, graskuil wordt bijgevoerd dat is gemaaid in een andere maand dan dat er op dat moment geweid wordt. Zo kan bijvoeding van een najaarskuil prima passen bij het verse gras in het begin van het seizoen. Andersom is het belangrijk om bij beweiding in de nazomer (hoog ruw eiwit en laag suiker) tijdig alvast de 1e snede bij te voeren. Op deze wijze kan er lang worden doorgeweid met een goede melkproductie uit een hoge opname van gras. Om dit mogelijk te maken zou eventueel (een deel van) de 1e snede apart ingekuild moeten worden en de volgende snedes als lasagnekuil apart.

Verzadigingswaarde

Bij een goede ruwvoerplanning wordt ervoor gezorgd dat de gemiddelde verzadigingswaarde van het gevoerde gras niet te hoog wordt. Alleen dan wordt de voeropname capaciteit steeds het beste benut. Het combineren van verschillende grassneden gedurende het seizoen heeft daarom niet alleen met het ruw eiwitgehalte te maken. Denk ook aan de hoge verteerbaarheid aan het begin en de lagere verteerbaarheid aan het einde van het seizoen.

Overleg met uw rundveespecialist over de juiste inzet van uw gras in het komende seizoen. [Samen “verder kijken dan je gras lang is”/ dat loont.](#)

*Izak van Engelen, specialist rundveehouderij
06 2125 8720 • i.engelen@abzdiervoeding.nl*

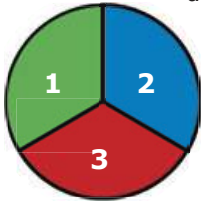
mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr
vers gras (beweiden en/of op stal voeren)											
zomer/najaarskuil			1 ^e snede			1 ^e en/of 2 ^e snede					

Monitoring vers gras gestart

Het bedrijf waar dit jaar vers gras wordt onderzocht is familie Timmer uit Ouderkerk aan de Amstel. Dit bedrijf bevindt zich in de polder De Ronde Hoep en is dus een veenweidebedrijf.

Dit jaar wordt in de mailing ook de 3VA van het weidegras vermeld, zodat u een extra handvat heeft voor de juiste bijvoeding.

Iedere 14 dagen wordt de actuele voederwaarde van het verse gras gepubliceerd via onze vers gras-mailing. Ook kunt u de voederwaarde volgen op onze website (www.abzdiervoeding.nl/rundvee/vers-gras-monitoring-2017).

Ontvangt u onze vers gras-mailing nog niet, maar heeft u wel belangstelling? Stuur dan een e-mail naar aanmelden@abzdiervoeding.nl o.v.v. vers gras en wij houden u op de hoogte via een e-mail.

Vet: de smeerolie in de koe

Met de huidige melkprijs worden alle pijlen gezet op productieverhoging. Zolang de meeropbrengst aan melk per koe hoger is dan de kosten die hiervoor gemaakt moeten worden, is dit interessant. Zeker nu het aantal koeien beperkt is, is saldoeverhoging per koe de enige route naar een beter bedrijfsrendement.

Om die reden hebben we afgelopen half jaar gezien dat veel bedrijven vet zijn gaan bijvoeren. Met de huidige prijzen voor de bypass vetten is het vanaf een melkprijs vanaf 25 cent interessant om bestendige vetten in het rantsoen op te nemen. Bypass vet is een zeer geconcentreerde energiebron die vrij direct invloed heeft op de verhoging van de productie.

Vetbronnen

Vet voeren is pas na het quotumtijdperk in de melkveehouderij in opgang gekomen. In de melkgeitenhouderij hebben we al langer ervaring met het gebruik van vetten om de melkproductie te verhogen. In afgelopen decennia zijn verschillende vetbronnen gebruikt en ook in onderzoek bij Schothorst Feed Research vergeleken. Hierbij hebben we gezien dat er nogal wat verschil zit in het type vet dat gebruikt wordt. Belangrijkste daarin is dat bepaalde vetten al bij kleine hoeveelheden de pensfermentatie negatief kunnen beïnvloeden. Ook zijn een aantal vetsoorten smaaknegatief, waardoor de droge stofopname daalt. Negatieve beïnvloeding van droge stofopname of pensfermentatie zorgt voor lagere azijn- en boterzuurproductie door pensbacteriën. Azijn- en boterzuur zijn ook belangrijke bouwstenen voor melkvet, dus die moeten zeker niet minder worden. Ook bij weidegang zie je vaak een daling van het melkvetgehalte grotendeels veroorzaakt door de onverzadigde vetten die van nature in vers gras aanwezig zijn. Door de jaren heen hebben we een aantal vetbronnen geselecteerd die het beste effect op productie hebben tegen de meest gunstige kwaliteit/prijsverhouding, zonder negatieve smaakeffecten. Dit zijn de gefractioneerde vetzuren, zoals Bergafat F100, die grotendeels bestaan uit verzadigde C16 vetzuren. Dit type vetzuur komt van nature ook het meest in melkvet voor en kan daarmee direct door de koe in het melkvet ingebouwd worden.

Wel energie, geen glucose

Veel producenten van vetten claimen dat je vanwege de hoge energiedichtheid van vet de energiebalans van melkvee begin lactatie kunt verbeteren. Diverse onderzoeken hebben uitgewezen dat dit niet het geval is. De koe lijdt begin lactatie niet zozeer aan een tekort aan energie, maar meer specifiek aan een tekort aan glucose. De hoge melkproductie vraagt dermate veel glucose (voor o.a. lactose), dat alleen met een hoge droge stofopname en een hoog zetmeelniveau de glucosevoorziening op peil komt. Vet voeren levert geen bijdrage aan deze glucosevoorziening, maar zal de koe juist extra belasten als de glucosevoorziening niet op peil is.

Vet voor persistente productie

Vet voeren begin lactatie kan dus om de productie te stimuleren, maar alleen als de overige nutriënten (glucose-energie, eiwitten en mineralen) ook voldoende aanwezig zijn. Daarbij heeft onderzoek uitgewezen dat een vetrijker rantsoen ook invloed heeft op de hormonale status van de koe. Na de lactatiepiek en bij dracht wordt de koe meer gevoelig voor insuline. Dit zorgt ervoor dat er meer energie opgeslagen wordt in de vetreserves en minder energie gebruikt wordt voor melkproductie. Hogere zetmeelniveaus eind lactatie stimuleren de insulineniveaus en daarmee de energieopslag.

Vetbronnen	Ruw vet (g/kg)	C16:0 (g/kg)
Bergafat	990	800
Palmolie	990	376
Lijnzaad	370	26
Raapzaadschilfers	108	4
Palmpitschilfers	90	62
Bierbostel	106	17

Bij hogere vetgehaltes in het rantsoen stijgt het insuline-niveau minder, waardoor de koe meer genegen is om de energie in melkproductie te steken. Om vervetting te voorkomen is het dus beter om meer vet en minder zetmeel te voeren vanaf de piek van lactatie. Tevens zijn er aanwijzingen dat dit een positief effect op de vruchtbaarheid bewerkstelligt, als het vet voeren begint rond het inseminatiemoment. Dit is in de praktijk goed te realiseren door naast de PEB-brok als opstartbrok een vetrijke brok (Actiefbrok 110/60 LN) als productiebrok te voeren, die pas vanaf 80 dagen lactatie op een hoger niveau gevoerd wordt.

Basisrantsoen

Vet in het basisrantsoen is vaak de meest praktische methode van verstrekken, waarbij alle koeien 200 tot 500 gram bypass vet gevoerd krijgen. Het gewenste niveau is afhankelijk van het rantsoen. Gras bevat iets meer vet dan snijmaïs, waardoor de grens voor maximale toevoeging eerder bereikt is. Ook bevatten bijproducten als bierbostel en maïsgruten vaak hogere vetgehaltes. Ook diverse droge grondstoffen kunnen behoorlijk hoge vetgehaltes bevatten (lijnzaad, raapzaadschilfers en palmpit-schilfers). Een te hoog vetgehalte in het rantsoen werkt ook bij bypass vetten verstorend op de pensfermentatie en droge stofopname.

Zomer

Het effect op melkvetproductie is doorgaans duidelijk. Wel komt dit bij het ene bedrijf wat meer in de liters tot uiting en bij de ander in het vetpercentage. Naar de zomer toe is vet voeren zeker ook interessant. Dit om reden dat de vertering van vet in de koe, per VEM, minder warmte oplevert dan de omzettingen van andere energiecomponenten in het rantsoen (zetmeel, celwanden). Wel geldt ook in de zomerperiode dat vet niet de glucogene energie (zetmeel) kan vervangen die de verse koe hard nodig heeft.

P-efficiëntie

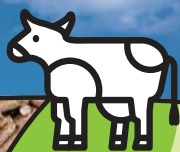
Onze rundveespecialisten hebben een rekentool om het voordeel van het gebruik van bypass vet snel in kaart te brengen voor uw bedrijf. Tevens kunnen zij bepalen of het in uw situatie raadzaam is om met vet de productie op uw bedrijf te verhogen, rekening houdend met de Actief-normen van het rantsoen. Ook hebben zij zicht op het feit in hoeverre het gunstig is op de P- en N-efficiëntie die enkele procenten kan toenemen, doordat vet wel VEM, maar geen extra fosfor of stikstof aan het rantsoen toevoegt.

Jan Rozeboom, nutritionist
033 422 1517 • j.rozeboom@abzdiervoeding.nl

ABZRundvee

Koeien in de wei

MaïsWeide
brok erbij!

MaïsWeidebrok is een compleet voer voor melkkoeien met actieve weidegang. De voederwaarde van gras komt in combinatie met MaïsWeidebrok optimaal tot zijn recht. ABZ Diervoeding ondersteunt de weidegang op uw bedrijf met passend voer en het beste advies.

Scherpe actieprijs netto: € 23,36 per 100 kg
bij afname van 20 ton ineens
965 VEM | 90 WDVE | 200 gram zetmeel
Interesse? Bel Roel van Ee
(verkoopmanager): 06 2126 6227

Volg de actuele kwaliteit van vers gras met type op:
www.abzdiervoeding.nl/rundvee/vers-gras-monitoring-2017/

ABZDiervoeding / dat loont

Kees van de Wolfshaar verhoogt melkgift met Bergafat

Melkveehouder Kees van de Wolfshaar uit Leusden streeft naar een hoge melkproductie per koe. In 2016 heeft hij met 47 koeien 522.176 kg melk geleverd. In de toekomst wil hij met 40 koeien 500.000 kg melk leveren.

De inzet van Bergafat geeft extra melk en geeft bij de huidige melkprijs bovendien een hoger voersaldo, zie onderstaande tabel.

	Zonder Bergafat	Met 200 gram Bergafat	Verskil
Lactatiedagen	203	190	-13
Kg melk	36,6	39,4	+2,8
Vet%	4,24	4,23	-0,01
Eiwit%	3,72	3,60	-0,12
Grammen vet	1.551	1.667	+116
Grammen eiwit	1.361	1.418	+57
Melkopbrengst	€ 13,51	€ 14,25	+€ 0,73
Kosten Bergafat		€ 0,26	+€ 0,26
Meeropbrengst			+€ 0,47

“Het is altijd lastig om precies te kunnen zeggen wat een product doet. Zo heb ik een wat versere veestapel, maar gemiddeld zijn de koeien wel duidelijk in de melk gestegen.”

Nieuw: Dynamo voeren voor biologische varkens

Gezonde groei voor uw dieren én uw portemonnee

Het aandeel van de biologische varkenshouderij is de laatste jaren flink gestegen. De vraag naar biologisch vlees stijgt en hiermee de vraag naar biologische diervoeders ook. ABZ Diervoeding heeft het Dynamo voerconcept vanuit de traditionele varkenshouderij nu ook doorgetrokken naar een compleet nieuw Dynamo voerconcept voor de biologische varkensvoerders.

Natürmühle Vechteland GmbH

De productie van deze biologische voeders kan niet plaatsvinden op onze eigen fabrieken. Hierdoor is er een samenwerking ontstaan met de fabriek van Natürmühle Vechteland GmbH in Hoogstede (Dld), net over de grens bij Hardenberg. Hier worden al onze biologische voeders geproduceerd. Natürmühle Vechteland is gespecialiseerd in biologische voeders en kan hierdoor gericht te werk gaan.

Dynamo voeren/ dat loont

Dynamo voeren is het varkensvoerconcept van ABZ Diervoeding. Dynamo voeren staat voor een uitgebalanceerde nutriëntensamenstelling. Dit houdt in dat alle voeders de juiste energie- en eiwitvoorziening hebben voor elk type varken en voor elke fase waarin deze zich bevindt. Dit concept wordt zowel in de traditionele als in de biologische varkensvoerders toegepast.

Kwalitatief hoogwaardig voer maken, begint bij de inname van grondstoffen. Granen worden eerst geschoond, voordat ze verder verwerkt worden. Bij de inname is een schoner aanwezig om zo het kaf van het koren te scheiden. Wanneer de granen geschoond worden, houdt dit in dat alle kaf, afwijkende granen en andere verontreinigingen zoals onkruidzaden, zand, stenen etc. uit het voer gehaald worden. Het schonen van granen verkleint onder andere de kans op mycotoxinen, aangezien deze op de buitenzijde van de graankorrels zitten.

In het productieproces wordt onder andere gebruik gemaakt van een frequentie geregelde hamermolen voor een uitgekiende maalfijnheid. Elke grondstof wordt daarmee afzonderlijk gemalen. De maalfijnheid van grondstoffen heeft grote invloed op de darmgezondheid en zo ook op de technische resultaten. Het fijn malen van grondstoffen heeft een positief effect op de verteerbaarheid van zetmeel en eiwit. Structuur in het voer is daarentegen ook erg belangrijk vanuit de ruwe celstofrijke grondstoffen om darmgezondheid positief te beïnvloeden. Deze combinatie zorgt voor een optimale darmgezondheid en een goede vertering.

Biologisch assortiment

Ons standaard assortiment biologische varkensvoerders bestaat uit verschillende lijnen: Opti, Puur, Perfect en Subliem. Deze lijnen zijn ontwikkeld om perfect aan te sluiten bij de doelstelling van uw onderneming en de behoefte van uw dieren in elke levensfase. Zoals te zien in de schema's hieronder hebben de lijnen verschillende eigenschappen. Deze eigenschappen worden beoordeeld door het aantal plusjes.

Bio Biggenvoerders

	Puur	Subliem
Darmgezondheid	++++	++
Groei	+	++++
Vlees/Type	+	++++

Bij de biologische biggenvoerders onderscheiden we twee lijnen, waarbij de Puur lijn met name gericht is op darmgezondheid en de Subliem lijn meer de focus heeft op hoge groei en vlees/type.

Bio Vleesvarkenvoeders

	Opti	Puur	Perfect
Voerefficiëntie	+++++	+++++	+++++
Groei	++	++	+++
Vlees/Type	++	++	+++
Darmgezondheid	++	+++++	++

Ook bij de biologische vleesvarkenvoeders hebben we een Puur lijn, die net als bij de biggenvoerders het meest onderscheidend is op darmgezondheid. Daarnaast hebben we de Opti en Perfect lijn, waarbij Perfect geconcentreerder voer is met meer focus op groei en vlees/type. De Opti is daarentegen minder geconcentreerd en past bij dieren met hogere opnames.

Bio Drachtvoerders

	Opti	Subliem
Toomgewicht/Vitaliteit biggen	+	+++
Vetaanzet	+++	+
Spieraanzet	+	+++
Darmgezondheid	++	+

Bij de biologische drachtvoerders ligt er een sterke focus op de spier- versus spekaanzet van de zeugen. De Opti lijn heeft een sterkere focus op vetaanzet, de Subliem lijn is meer gericht op spieraanzet en vitaliteit van de biggen.

Naast genoemde voeders leveren wij ook Opfokzeugen- en Flushvoerders. Tevens is het mogelijk om maatwerk of een aanvullend voer samen te stellen, bijvoorbeeld in geval van eigen geteelde biologische grondstoffen.

Ook bij de in- en verkoop van enkelvoudige biologische grondstoffen kan ABZ Diervoeding u van dienst zijn.

Wilt u meer weten over onze biologische varkensvoerders?

Maak dan een afspraak met onze biologische varkensspecialist.

Wilco Bos

06 2126 6230 • w.bos@abzdiervoeding.nl

Bio Lactozeugenvoeders

	Puur	Subliem
Geboorteprocès/ Vitaliteit biggen/Biest	+++	+
Melkproductie	+	+++
Vruchtbaarheid	+	+++
Darmgezondheid	++	+

Bij de biologische lactozeugenvoeders maken we ook onderscheid in twee lijnen. Bij de Puur lijn ligt de focus op het geboorteprocès, d.w.z. zoveel mogelijk gemak rondom het werpen. Bij de Subliem lijn streven we naar een maximale melkproductie en toomgroei.

ABZ / dat loont

IJs en eieren: gemengd bedrijf '2.0'

Horeca en agrarische activiteiten gaan goed samen. Dat is de ervaring van Jan en Francien Willems uit Valkenswaard. Naast melkvee en leghennen hebben zij een horecagelegenheid met een ijssalon, een buiten- en een binnenspeelplaats en een groot terras. Ze doen veel aan huisverkoop van eieren en betrekken op een laagdrempelige manier de consument bij hun agrarische werk.

Bezoekers kijken maar wat graag vanuit de skybox neer op de koeien in de ligboxenstal. Ook is er veel belangstelling om vanuit de zichtruimte bij de melkrobot te kijken hoe de koeien worden gemolken. Daarom is ook in de nieuwe kippenstal, die afgelopen januari in gebruik is genomen, een skybox gebouwd om de bezoekers een blik op de kippen te gunnen. "We willen graag aan de gewone burger laten zien hoe een boerenbedrijf werkt", licht Jan toe. "En dan hopen we natuurlijk dat ze na afloop een doosje eieren meenemen."

Historie

Jan (54) en Francien (52) boeren sinds 1995 op het bedrijf dat Jans opa in 1934 is gestart met koeien en schapen. Het bedrijf telt nu zo'n 60 melkkoeien en 5.600 scharrelhennen. In die aantallen is sinds de overname in 1995 niet veel veranderd. Toen Jan en Francien in het bedrijf stapten, wilden ze graag groeien. Maar de gemeente had plannen om het achterliggende industrieterrein uit te breiden en hield het bedrijf met de Wet Voorkeursrecht Gemeente (Wvg) in de houdgreep. Jan en Francien hebben vele pogingen gedaan, maar konden niets uitrichten. Wel zijn ze in 1999 begonnen met de verkoop van ijs dat Francien zelf maakt van de melk van hun koeien. Daarvoor hadden ze indertijd in het woonhuis een klein winkeltje van 4 bij 4 meter. Een kleinschalig begin, maar de ijsverkoop ging steeds beter lopen.

In 2005 vroegen ze een bouwvergunning aan voor een grote ijssalon en een nieuwe koeienstal, maar daarvoor was een wijziging van het bestemmingsplan nodig. Het heeft nog zes jaar geduurd voordat uiteindelijk de bouwvergunning kwam. In 2011 konden ze de ijssalon met een binnenspeelplaats gaan bouwen en in 2012 is een nieuwe ligboxenstal met melkrobot gekomen.

Nieuwe kippenstal

Eind vorig jaar zijn twee oude pluimveestallen afgebroken en is één nieuwe stal gebouwd. Op het bedrijf staat ook nog een oude scharrelstal met 600 hennen. "Vanwege de huisverkoop willen we met twee verschillende leeftijden

werken om een constante eierproductie te hebben”, legt Jan uit. “Daarom is in de nieuwe stal een scheidingsmuur aangebracht, zodat we twee afdelingen hebben. Omdat de kippen net zijn opgezet, zijn ze nu even oud, maar op den duur streven we naar een leeftijdsverschil van 7 maanden.”

In elke afdeling lopen nu 2.500 hennen, in de ene NOVOgen Brown Light, in de andere NOVOgen Brown Classic van broederij Verbeek. De stal is ruim opgezet met een heel lage bezetting van 5,5 tot 6 hennen per m². Dit is de norm voor de biologische pluimveehouderij. Aan weerszijden van de stal is een overdekte uitloop van 3 x 35 meter, voor elke afdeling één. Via lichtstraten komt daglicht de stal in.

Voor de nieuwe stal is gekozen voor het Bolegg Terrace volièresysteem van Vencomatic, met op de vloer een automatische strooiselschuif. “Hiermee besparen we arbeid en hopen we de ammoniakuitstoot van de stal te reduceren”, legt Jan uit. “Met Tulderhof inlaatkleppen en nokventilatoren realiseren we een zo fris mogelijk stal-klimaat. De mest wordt afgevoerd via een Hercules mestband van Vencomatic. Deze dwarsband ligt op de vloer, zonder put. Verder is de arm beweegbaar. Bovendien hebben we mestbandbeluchting.”

Eierweger

De afvoerband van de eieren is gekoppeld aan een eierweger die automatisch de eieren op gewicht sorteert. “Bij de huisverkoop is er veel vraag naar grote eieren. Daarom hebben we gekozen voor de automatische gewichtsorteerder met daarachter een pakker en een stempelaar. Dat scheelt een hoop handwerk.”

De hennen krijgen Legmeel 170, één van de voerlijnen van ABZ Diervoeding. Al zeker 35 jaar komt ABZ Diervoeding (of één van de voorlopers) in huize Willems over de vloer. “Er komen wel eens andere bedrijven buurten, maar ik ben tevreden over ABZ Diervoeding. Waarom zou je dan overstappen? Tijdens de opstart van de nieuwe kippenstal hebben ze goede ondersteuning gegeven. We zijn overgestapt van de traditionele beun met een paar voergoten naar het volièresysteem met verschillende

leeflagen en dat was wel even wennen. Zij hebben ons daar goed in begeleid.”

Arbeid

Jan en Francien proberen al het werk zoveel mogelijk zelf te doen, maar ook hun vier kinderen Bo (22), Gijs (21), Job (20) en Jet (19) werken volop mee zolang hun schoolactiviteiten dat toelaten. Er is alleen een Wajonger in vaste dienst voor 32 uur; in drukke tijden werken ze met oproepkrachten op payrollbasis.

Er is een duidelijke taakverdeling: Francien maakt het ijs en staat altijd in de ijssalon. Jan doet de koeien en de kippen. Het eieren rapen doen ze samen. Jan helpt op woensdag- en vrijdagmiddag, in het weekend en in de vakanties mee in de ijssalon.

Ze hebben veel vaste klanten voor ijs en eieren, maar ook veel passanten, dankzij een groot vakantiepark en diverse fietsroutes in de buurt. Eieren verkopen ze in de ijssalon en voor passanten staat er aan de weg een eierautomaat. De huisverkoop van eieren stijgt nog steeds. Wat aan huis niet wordt verkocht, gaat naar De Goudkust Eierhandel in Veldhoven.

Toekomstplannen

Het moge duidelijk zijn: de veehouderij wordt door middel van automatisering zo veel mogelijk afgestemd op de horeca. Werkgemak gaat boven goede productiecijfers. Jan: “Bij het rundvee is de melkrobot en de mestschuif geautomatiseerd en binnen een paar jaar wil ik ook een automatisch voersysteem bij de koeien hebben om de werkdruk te verlichten. De rundveehouderij moet gemakkelijk lopen, daar moet ik geen omkijken naar hebben.” Maar eerst wil Jan iets anders geregeld hebben. De sleufsilos voor de maïskuil, bietenkuil en bierbostel liggen nu nog tegen de speeltuin aan. “Die sleufsilos willen we graag uit het zicht hebben. Ze gaan daarom op korte termijn weg en achter de koeienstal bouwen we nieuwe. Daarna kunnen we de speeltuin vergroten en vernieuwen.”

Jolette van Eijden

Tom Jansen, specialist pluimveehouderij

Homogeen voer: de basis voor de beste prestaties

Voerstructuur staat de laatste tijd met de overschakeling naar onbehandelde hennen weer volop in de belangstelling en de meningen hierover blijken in de praktijk erg verschillend. Wat we vooral zien is een verschuiving naar fijner voer. De vraag hierbij is: Wat is nu eigenlijk de meest ideale deeltjesgrootte voor leggende hennen?

In het verleden zijn al diverse onderzoeken gedaan naar de fysieke werking van verschillende deeltjesgrootte in de hen. Aangezien de onbehandelde hen van binnen nog precies hetzelfde is als de behandelde, zijn de resultaten van deze onderzoeken ook nu nog goed bruikbaar.

Effect van deeltjesgrootte op het maagdarmstelsel

Uit een literatuurstudie, uitgevoerd in opdracht van ABZ Diervoeding in 2016, komen op dit gebied een aantal interessante punten naar voren. Kort samengevat zijn dit onder meer de volgende punten:

- Grove en middelmatig grove deeltjes resulteerden in een betere spiermaagontwikkeling in vergelijking tot kleine deeltjes. Een goede spiermaagontwikkeling is essentieel voor een goede darmperistaltiek. Indien de spiermaag zich onvoldoende ontwikkelt, als gevolg van te fijn voer, heeft dit een negatief effect op de grootte van de spiermaag en het functioneren van een gezonde darm.
- Grovere delen zorgen voor een langere verblijftijd en daardoor een lagere pH in de spiermaag. Hierdoor krijgen verteringsenzymen meer tijd (dus voldoende) om de nutriënten in het voer af te breken tot benutbare delen voor de dunne darm. Daarnaast worden bacteriën beter gedood door deze lagere pH. Het gevolg is een betere benutting van de nutriënten en energie.
- Het blijkt dat de spiermaag de deeltjes dermate verkleint dat in de inhoud van de twaalfvingerige darm al niet meer te onderscheiden is of een hen grof of fijn voer heeft gehad.
- Hennen die grof voer aten, hadden langere villi in het duodenum, waardoor er een groter oppervlak beschikbaar is voor de opname van nutriënten. Daarnaast hadden deze hennen grotere darmklieren, wat wellicht voor een betere vertering kan zorgen. Waarom er grotere darmklieren en langere villi ontstaan door de grove deeltjes is onduidelijk. Wel is het meerdere malen bewezen dat deze effecten een belangrijke rol spelen bij goede darmgezondheid.
- Ook vezels leiden tot een hoger gewicht van de spiermaag en verlengen de verblijftijd van de voedselbrij in het maag-darmkanaal.

Selectieve opname

Al deze onderzoeken geven aan dat grover voer beter is dan fijner voer. De praktijk is echter weerbarstig, hennen hebben een voorkeur voor het eten van grove deeltjes. Deze vorm van selectieve voeropname kan er in resulteren dat niet alle dieren in een koppel de hoeveelheid voer en de voersamenstelling krijgen die aansluit bij de behoefte

van de leggen. Dit komt doordat de grove delen van het voer aan het begin van de ketting opgegeten worden. Hierdoor zijn er geen grove deeltjes meer achteraan de ketting. Dit blijkt ook uit een proef die door ABZ in combinatie met de eerdergenoemde literatuurstudie is gedaan. Deze laat zien dat met name in voersystemen met een (sleep)ketting het rantsoen en de structuur voor de hennen voor aan de ketting anders is dan voor de dieren achter aan de ketting. De snelheid waarmee de ketting loopt heeft hier maar weinig invloed op.

Het beste uit twee werelden

Bij u in de stal zullen we dus het beste moeten zoeken uit deze twee werelden. We willen het positieve effect van grove deeltjes benutten, maar tegelijk ook zo min mogelijk ontmenging en selectieve opname realiseren. Dit kan door de structuur zo homogeen mogelijk te maken, zonder alles helemaal fijn te malen. Om dit te bereiken voeren we continu controle uit op de structuur van zowel de enkelvoudig gewalste grondstoffen als de eindvoerders die we produceren. We streven ernaar om zo veel mogelijk deeltjes in het voer tussen de 1 en de 2,5 mm te krijgen. Deeltjes van 1 mm of net daaronder zijn al voldoende om het gunstige effect van grove deeltjes op te wekken.

Om selectief eten te voorkomen, zijn er ook in de stal diverse maatregelen te nemen waar vooral met nieuw- of verbouw goed naar gekeken kan worden. Bijvoorbeeld door te kiezen voor een voersysteem dat de minste kans geeft om selectief te eten. Ook vanuit het midden van de stal twee kanten uit voeren, kan het probleem verkleinen. Hetzelfde geldt voor voerniveaus en het aantal voerbeurten. De pluimveespecialisten van ABZ willen deze punten graag eens met u doornemen!

Evert Bos, specialist pluimveehouderij
06 2125 8718 • e.bos@abzdiervoeding.nl

Een goede bevedering bij vleeskuikenouderdieren/ dat loont

Een goede bevedering bij uw vleeskuikenouderdieren is belangrijk: het kan u zomaar € 12.000,- per jaar doen besparen op de voerkosten. In dit artikel willen wij u een aantal tips en adviezen meegeven.

Het verenkleed van een hen dient onder andere voor:

1. bescherming van de huid;
2. isolatie en warmteregulatie;
3. het uiterlijk.

Het rendement voor de hen:

1. Met name voor vleeskuikenouderdieren is bescherming van de huid een belangrijk item. De hennen moeten met enige regelmaat toch een forse haan op hun rug verdragen. Het verendek speelt een belangrijke rol in het beschermen van de huid. Het comfort tijdens een paring zal ongetwijfeld beter zijn wanneer de bevedering beter is. Verder spelen er natuurlijk discussies over onbehandelde dieren waar ook de achterste teen van de haan in wordt genoemd.
2. Het verenkleed als isolatie heeft voor de hen als nut dat zij haar lichaamswarmte beter kan vasthouden en reguleren. Door een goed verendek heeft ze veel minder energie nodig om haar lichaamstemperatuur te handhaven. Die besparing van energie heeft als gevolg dat ze minder voer nodig heeft of deze energie ergens anders voor kan gebruiken zoals weerstand, ovulatie, ontwikkeling van het geslachtsapparaat, etc. Daarnaast heeft het dier met een goede bevedering veel minder last van klimaatfouten, kou of tocht. De dieren zijn robuuster, kunnen beter tegen een stootje en blijven gezonder. Dit zal de uitval positief beïnvloeden.
3. De hen gebruikt, zoals alle andere vogels, de veren voor communicatie en gedrag. Het dier kan door middel van de stand van de veren aan soortgenoten laten zien hoe het dier zich voelt. Ook speelt seksualiteit hierbij een rol. Om natuurlijk gedrag te kunnen uiten, is het voor een hen dan ook noodzakelijk om hiervoor voldoende bevedering te hebben.

Het rendement voor de vermeerderaar:

1. Bescherming van de huid van uw hennen kan bijdragen aan een betere bevruchting. Met name doordat hennen met een onbeschermd of beschadigde huid door paringen schrik hebben van de hanen en deze dus proberen te ontlopen. Dit kan de bevruchting negatief beïnvloeden. Verder willen hennen die schrik hebben van de hanen zich nog weleens verstoppen in de leg-nesten. Wanneer ze deze bevullen, kan dit negatieve effecten hebben voor de uitkomst.
2. Wanneer een hen minder energie nodig heeft om haar lichaam op temperatuur te houden, scheelt dit voer en dus ook geld. Een goede bevedering bij uw vleeskuikenouderdieren kan u zomaar € 12.000,- per jaar doen besparen op voerkosten! De volgende rekensom geeft deze getallen weer.

We weten dat een kaal vleeskuikenouderdier 24 gram voer per dag meer nodig heeft dan een dier dat goed in de veren zit. Er is natuurlijk verschil tussen het ene of het andere dier en jonge of oude dieren, echter, als we over de hele ronde uitgaan van 5 gram per hen per dag met een voerprijs van 25 euro per 100 kg komen we tot de volgende rekensom:

Koppelgrootte: 30.000 hennen

$30.000 \times 0,005 \text{ kg} = 150 \text{ kg per dag} \times 280 \text{ dagen} = 42.000 \text{ kg voer}$

$42.000 \text{ kg voer} \times € 0,25 \text{ per kilo} = € 10.500,- \text{ per ronde}$
 $€ 10.500,- \times 1,15 \text{ ronde per jaar} = € 12.075,- \text{ per jaar}$

3. De hennen zijn mooier om te zien. Voor een pluimveehouder is dit natuurlijk prettig werken, maar ook met name voor welzijnsdiscussies is de uitstraling van onze vleeskuikenouderdieren van groot belang.

Hoe kunt u een beter rendement realiseren door een betere bevedering?

- Goede voeding tijdens de opfok
- Voeding aanpassen op de behoefte van het dier in de juiste periode
- Goede aansluiting tussen de verschillende fase voeders
- Voldoende voerbaklengte
- Zo veel mogelijk stressfactoren ontnemen
- Voorkomen van pikkerij en verveling
- Juiste klimaatbeheersing

Voor verdere uitleg en mogelijkheden om dit rendement ook op uw bedrijf te behalen, gaan wij graag met u in gesprek. Neem hiervoor contact op met één van onze pluimveespecialisten.

Rienk van Oosten, specialist pluimveehouderij
06 2291 8533 • r.oosten@abzdiervoeding.nl

Hanenvoer voor een optimaal rendement op uw vleeskuikenouderdierenbedrijf

Het uiteindelijke doel van het houden van vleeskuikenouderdieren is zoveel mogelijk vitale kuikens te produceren. Een belangrijke factor hiervoor zijn uw hanen. Feitelijk zijn gemiddeld zo'n 8% van uw dieren verantwoordelijk voor de helft van de eigenschappen van de kuikens. Hanen zijn dan ook zeer belangrijke dieren op een vleeskuikenouderdierenbedrijf. Een optimaal hanenvoer en daarop aansluitend hanenmanagement spelen een grote rol in de kwaliteit van de nakomelingen.

Hanenvoer

Een haan heeft een heel andere behoefte en een heel ander productiedoel dan een hen. Een voorbeeld: hennen moeten 'iedere' dag een ei produceren waarvoor wij de nutriënten aanbieden in het voer. Hanen hebben deze nutriënten niet nodig of op een veel lager niveau. Een apart hanenvoer is feitelijk een 'must' om het optimale rendement uit de hanen te halen. ABZ Diervoeding heeft in haar assortiment dan ook al een aantal jaren een apart hanenvoer met hierin focus voor vitaliteit van de vleeskuikens en bevruchttingsresultaten. Het voeren van een apart hanenvoer geeft u ook extra handvatten om het gewichtsmanagement bij deze dieren beter te kunnen

beheersen. Het spreekt vanzelf dat hiervoor ook een goed afgesteld voersysteem en goede controle op de voeropname, gewichtsverloop en spreiding cruciaal zijn om het maximale rendement uit uw hanen te halen.

Rendement

Zoals eerder benoemd levert een haan de helft van de eigenschappen die we in de genen van de kuikens terugzien. Aangezien de hanen maar een relatief klein deel van uw koppel bevatten, nemen ze feitelijk ook weinig voer op ten opzichte van de invloed die ze uitoefenen op de kuikens. Met bepaalde eigenschappen van het hanenvoer kunnen we invloed uitoefenen op de conditie van de hanen en kwaliteit van de nakomelingen. Deze investering is door het geringe percentage hanen op een koppel dan ook relatief laag. Voor een optimaal hanenmanagement denken wij graag met u mee. Heeft u vragen of wenst u meer informatie? Neem dan contact op met één van onze pluimveespecialisten.

*Rienk van Oosten, specialist pluimveehouderij
06 2291 8533 • r.oosten@abzdiervoeding.nl*

Succesvolle beursdagen in Venray

ABZ Diervoeding staat op meerdere beurzen. Een goede mogelijkheid om in contact te komen met klanten, potentiële klanten en de periferie. Het helpt ons bij het positioneren van ABZ Diervoeding in de markt, het laden van onze naam en het introduceren van nieuwe voerconcepten.

Ook dit jaar heeft ABZ Diervoeding deelgenomen aan beide beurzen in Venray die gehouden zijn op 7, 8 en 9 maart voor de rundveehouderij en 14, 15 en 16 maart voor de intensieve sectoren. Het aantal bezoekers aan de RMV Venray was minder dan gewenst, de LIV Venray daarentegen werd goed bezocht. ABZ Diervoeding neemt al weer 5 jaar deel aan deze beurzen. Het geeft ons de gelegenheid om onze naamsbekendheid te vergroten en zowel met onze klanten als met potentiële klanten en de periferie de contacten aan te halen.

De acties op de beurzen leverden positieve reacties op. Tijdens de RMV was extra aandacht voor de beursvraag: Bestaan er ook gras- en maïskoeien? Ook de taartenactie tijdens de LIV had veel leuke reacties tot gevolg.

De eerste taarten zijn door onze specialisten gebracht.

We feliciteren Christiaan Verhoef uit Schalkwijk van harte met zijn gewonnen iPhone.

iPhone bestelactie: laatste winnaars

Om het bestellen via internet te promoten hebben wij de afgelopen maanden een iPhone actie gehouden. Onder de klanten die in februari en maart online hebben besteld zijn de laatste twee iPhone's verloot. De gelukkige winnaars zijn Pluimvee bedrijf Gebergte uit Lierop en maatschap Van de Lagemaat-van de Haar uit Ede.

Beide klanten bestellen hun voer via onze ABZ bestelapp. Uiteraard hebben wij gevraagd naar hun ervaringen met het online bestellen.

Jan Willem van de Lagemaat: "Via de ABZ bestelapp kan ik gemakkelijk naast de silo bestellen. Bestellen is verzenden, dus je kunt het niet vergeten. Je hebt meer controle op het geheel en dus minder fout kansen. Ook de bestelhistorie is ideaal."

Hans van Berlo: "Ik loop langs de silo's en kan meteen bestellen, dat is erg makkelijk. En je ontvangt een bevestiging per mail, dus de foutkans verkleint".

Als u uw bestelling online plaatst, komt uw bestelling automatisch binnen in ons ERP-systeem. Dit heeft twee belangrijke voordelen voor ons:

1. Bestellingen kunnen efficiënter worden verwerkt, dit levert tijd en dus geld op.
2. Het risico van het foutief verwerken van een bestelling wordt geminimaliseerd.

Bestelt u nog niet online? Probeer het ook eens, het werkt snel en eenvoudig. Indien gewenst, helpen wij u graag om uw eerste bestelling te plaatsen. Neem hiervoor gerust contact op met één van onze Front Office medewerkers.

Charles Caers,
Manager Administratie en Financiën
040 238 0777 • c.caers@abzdiervoeding.nl

Vraag & Aanbod

Te koop

- 17 vleesvarkens **brijbakken**.
Telefoon 033 494 1242
E-mail frans.vandelagemaat@tele2.nl

Gezocht

- Voor een modern Pluimveebedrijf in Best zoekt De Couterman B.V. met spoed een **Allround onderhoudsmonteur**. Zie meer info op www.abzdiervoeding.nl bij Vraag & Aanbod. Telefoon 0499 374403
E-mail de.couterman@hetnet.nl

Voorankondiging

**dinsdag 27 t/m
donderdag 29 juni 2017**

Land- en tuinbouwbeurs Oost Nederland en Open Dagen fabriek Markelo in verband met het 110-jarig bestaan.

Noteert u deze data alvast in uw agenda. Een uitnodiging ontvangt u te zijner tijd.

Volg ons via social media

Colofon

Aansprakelijkheid

Bij de samenstelling van deze nieuwsbrief is de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht. Voor schade van welke aard dan ook, die een gevolg is van handelingen of beslissingen gebaseerd op informatie uit deze nieuwsbrief, aanvaardt ABZ Diervoeding geen enkele aansprakelijkheid.

Opzegging

Wilt u onze nieuwsbrief niet meer ontvangen?
Stuur dan een e-mail naar pr-communicatie@abzdiervoeding.nl of geef dit telefonisch door op één van onze kantoren.

Eindredactie

Jolande Baselmans en
Gerrie van de Poll,
pr-communicatie@abzdiervoeding.nl.

De eerst volgende ABZ Nieuws verschijnt in juni 2017.

Groei met de ABZ formule

Kijk op www.abzdiervoeding.nl

/ dat loont

Verkoop en advisering

Algemeen

Front Office Nijkerk	033 422 1510	bestelling@abzdiervoeding.nl
Front Office Eindhoven	040 238 0777	bestelling@abzdiervoeding.nl
Front Office Stroobos	051 235 1281	bestelling@abzdiervoeding.nl

Rundvee-, geiten-, en schapehouderij

Roel van Ee (Verkoopmanager) regio Midden, Oost en Zuid	06 2126 6227	r.ee@abzdiervoeding.nl
Jan Dijkstra (Verkoopmanager) regio Noord	06 5320 3352	j.dijkstra@abzdiervoeding.nl

Varkenshouderij

Hans Gerrits (Verkoopmanager)	06 5154 1814	h.gerrits@abzdiervoeding.nl
-------------------------------	--------------	--

Pluimveehouderij

Jeroen Doornhof (Verkoopmanager) legpluimvee	06 5262 2335	j.doornhof@abzdiervoeding.nl
Cor van Dijk (Commercieel directeur) vleespluimvee	06 2126 6226	c.dijk@abzdiervoeding.nl

Enkelvoudige grondstoffen (in- en verkoop)

Arie Griffioen	06 2161 4390	a.griffioen@abzdiervoeding.nl
Wouter Hazeleger	033 422 1518	grondstoffen@abzdiervoeding.nl